

11. *Știința și filosofia creației*, (Fundamente euristice ale activității de inovare), Prof.univ. dr. Ion Moraru, R.A., Editura didactică și pedagogică, București, 1995.

APORTUL STAGIULUI DE PRACTICĂ MUZEISTICĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII IMAGINAȚIEI CREATIVE

*Daniela ROȘCA-CEBAN, doctorandă,
Olimpiada ARBUZ-SPATARI, dr, conf. univ.*

Summary

This investigation is focused on studying the creative imagination of the artistic students and the methods of its development. By referring to other investigations into the development of certain aspects of student behavior, we assume that the museum practice will make a significant contribution to the process of developing the creative imagination of plastic art students.

Lista abrevierilor

FAPD – Facultatea Arte Plastice și Design

BAD – Bazele Artei Decorative

ICSAP – Imaginația Creativă a Studenților Artiști Plastici

Geneza imaginației creative în context psihologic

Acest subtitlu prezintă o introducere în procesul apariției și evoluției conceptului de *imaginație* în literatura cultural-științifică și artistică, analiza numeroaselor accepții a termenului imaginație, specificarea termenului imaginație creativă, ca element component al imaginației și sistematizarea investigației la dimensiunile: etimologică, istorică, psihologică și creativă.

Analizând accepțiile termenului imaginație creativă, concluzionăm că *imaginația creativă* se individualizează prin activarea amplă și divergentă a sistemului imaginarului cu o deschidere maximă spre sine și lume, sub semnul intenționalității, finalizându-se printr-o reconstrucție de sistem [2, pp. 651- 652].

Este important de menționat că pe parcursul evoluției acestui concept, termenul de imaginație creativă a fost investigat sub alte denumiri, conținutul în schimb fiind în fond același, sistematizând materialul analizat, s-a format o structură a evoluției acestui concept din perspectiva termenului.

Pentru J. Piaget, *creativitatea* este sinonimă cu *imaginația creativă*. Ajungând la concluzia fermă, că imaginația este procesul psihic predilect al creativității [Apud 2, pp. 327-337].

K. Hartmann, L. Kubie ș.a. preconizează antrenarea proceselor preconștiente în imaginare, iar E. Kris (1952) lansează, în legătură cu *imaginația creatoare*, formula „regresie voluntară și temporală în slujba *eului*”, în sensul de regresie la procesele primare, inconștiente sau preconștiente ce au un grad mai mare de libertate și flexibilitate [2, pp. 327-337].

În monografia sa, Ribot (Ribot, 1901), precum și Wundt, pe punctul de vedere adoptat în perioada dată a timpului, care s-a păstrat până în prezent, susțin că la baza imaginației sunt idei care sunt conectate cu senzația și percepția, și vrea să dezvăluie natura imaginației bazată pe o analiză a creativității științifice, artistice, tehnice, economice și de zi cu zi. Astfel, Ribot, fără a da o definiție precisă a *imaginației creatoare*, dezvăluie caracteristica sa esențială: „Imaginația de reproducere are nevoie de memorie, *imaginația creatoare* necesită o noutate [Apud 3, pp.11-26].

Termenul de *imaginație creatoare* este întâlnit cel mai frecvent în lucrările cercetătorilor.

Bogoslovski V.V., în una din lucrările sale, prezintă *imaginația creatoare* ca fiind crearea unei imagini, idei noi, originale. Mulți autori reprezentativi utilizează termenul de imaginație creatoare: M. Aniței (2010); M. Zlate (2006); M. Golu (2007); C. Ețco, I. Fornea, E. Davidescu (2007); C. Jung (1997); L. Vygotsky (2004).

Autorii E. Losîi, I. Negură (2011) tratează termenul *imaginație creatoare* ca fiind sinonimă cu *imaginația productivă*, care

presupune forma cea mai înaltă și complexă a imaginației care elaborează în plan mental un produs nou, inexistent în prezent, dar posibil în viitor [1, pp. 102-103].

Urmând direcția imaginației productive, la autorul Ю. Щербатых, găsim tratarea acestui termen ca fiind sinonimă cu *imaginația creativă ce presupune* crearea de noi idei, fără implicarea unui model concret, atunci când realitatea este transformată creativ într-un mod nou, și nu doar copiat sau recreat mecanic [4, cc. 79-81].

Specificul stagiului de practică muzeistică

Stagiul de practică muzeistică constituie o parte componentă a programului de studii la ciclul I — Arta decorative, și contribuie la realizarea finalităților de formare profesională a studenților. Practica poate fi desfășurată în cadrul muzeelor și galeriilor de artă, atelierelor artistice.

Practicantul examinează un set prestabilit de competențe profesionale ce trebuie studiate în procesul practicii muzeistice, ținând cont de condițiile muzeului sau galeriei unde se desfășoară practica. Conținutul activității în cadrul practicii muzeistice se regăsește integral în raportul de practică.

Scopul practicii muzeistice este de a familiariza studenții cu teoria și practica activității muzeului ca o sferă specifică de activitate socială, care este strâns asociată cu științele culturale și cultura, în general, educație, știință. Practica muzeistică are ca scop consolidarea cunoștințelor și abilităților dobândite ca urmare a dezvoltării cursurilor teoretice cu privire la dezvoltarea abilităților practice, promovează dezvoltarea integrată a competențelor culturale și profesionale generale ale studenților.

Practica muzeistică presupune vizita studenților la expozițiile muzeelor de diferite tipuri și profiluri, fondurile muzeelor, analiza tipurilor de activități muzeistice.

Conținutul practicii este axat pe două *obiective majore*:

- Consolidarea și aprofundarea cunoștințelor, căpătate pe parcursul studiilor la disciplinele de specialitate;

- Formarea la absolvenți a abilităților practice de lucru în ateliere, galerii și instituții cu profil artistic.

Studentii sunt repartizați la practică în baza contractului semnat de Facultatea „Arte Plastice și Design” și entitatea respectivă. Repartizarea se confirmă prin ordin. Practica se realizează pe parcursul unei săptămâni. Asigurarea didactică și metodică în procesul de desfășurare a practicii tehnologice se face de către profesorii coordonatori repartizați conform deciziei catedrei și normei didactice a profesorului.

Pentru petrecerea practicii studentul trebuie să primească de la catedră, *caietul stagiului de practică* și *îndrumarul metodic*, precum și *sarcina individuală*.

Competențe dezvoltate în cadrul practicii

- *Competențe de cunoaștere și înțelegere*: să utilizeze cunoștințele științelor fundamentale în activitățile sale de cercetare, organizaționale, manageriale.

- *Competențe de aplicare a cunoștințelor și înțelegerilor*: să aplice cunoștințele culturologice, propriile teorii, categorii și metode asociate studiului formelor, în activitățile profesionale și practicile sociale, procesele culturale.

- *Competențe de analiză*: să utilizeze cunoștințele aprofundate în domeniul etnoculturologiei pentru rezolvarea problemelor științifice, de cercetare, practice și aplicate.

- *Competențe de comunicare a cunoștințelor și înțelegerilor*: să organizeze și să implementeze programe sociale și culturale în sistemul de comunicare în masă al instituțiilor culturale, organizațiilor publice.

Finalități de studii

La finele practicii studenții vor fi capabili:

- Să pregătească comunicări cu reprezentanții diferitelor muzee și galerii artistice.

- Să utilizeze cunoștințele moderne despre cultură în activitatea organizatorică și managerială atât în sfera învățământului superior, cât și în activitățile culturale.

- Să cunoască conceptele de bază ale studiilor muzeistice, teoriei și practicii afacerilor muzeistice; istoria și organizarea modernă a muzeelor; principiile și metodele de construire a expozițiilor muzeale; principiile achiziției, contabilității, depozitării și studierii fondurilor muzeale.

- Să poată folosi un sistem de cunoștințe despre sarcinile și funcțiile muzeelor, principiile și direcțiile de bază ale muncii lor; elaborarea documentării organizatorico-metodice și normative, reglementarea activităților muzeului.

- Să cunoască metodele și mijloacele de bază ale muncii muzeistice, abilitățile practice de pregătire și desfășurare a excursiilor; competențe organizaționale în domeniul muzeului.

Dezvoltarea imaginației creative a studenților din perspectiva valorilor creativității

Orice cercetare poartă, în mod inevitabil, amprenta relației personale a autorului cu fenomenul (domeniul) studiat. Și dacă acest lucru se face prezent în lumea științelor exacte, cu atât mai mult el nu poate lipsi în domeniul științelor despre om, fapt de neevitat în cazul cercetării fenomenului artistic.

Imaginația creativă are specific operațional, care asigură studentului calea de pătrundere în esența procesului de creație artistică, la concret, îi oferă posibilitatea să evolueze de la gând la o acțiune, imaginându-și obiectul în material cu semnificație artistică. Predarea principiilor decorativității în cadrul orelor ne va permite studierea etapizată a schimbărilor, progreselor sau regreselor în procesul dezvoltării imaginației creative, un proces foarte important pentru activitatea umană generală și, în mod deosebit, pentru activitatea artistică a studenților.

Este cert faptul că orice activitate umană are la bază valori care asigură aspect calitativ al acestor activități, iar studiul

dezvoltării proceselor psihice creative devine mai sistematizat și clar, dacă este efectuat din perspectiva valorilor creativității.

În această direcție au fost realizate investigații în diferite spații geografice, însă o clasificare mai clară a valorilor creativității o găsim la creatologiștii din Australia.

Deși ei au formulat o clasificare a valorilor persoanei creative, noi considerăm că, creativitatea, ca noțiune, este indispensabilă de conceptul de persoană creativă, astfel noi am raportat valorile atribuite persoanei creative la valorile creativității.

În acest sens au fost delimitate următoarele valori ale creativității:

- inovația;
- prezența unei viziuni sau vis de perspectivă;
- autenticitatea, transparența, măiestria și originalitatea;
- deschiderea spre studiu;
- crearea a ceva alternativ, prin mijloace alternative;
- studiul individual și colectiv bazat pe experiența anterioară;
- autodezvoltarea ghidată de spiritualitate sau sentimentul de creștere personală;
- armonia lăuntrică din perspectivă holistică [5].

Instruirea studenților artiști plastici în conformitate cu valorile IC s-a produs prin:

• **Predarea universitară** a disciplinei: Bazele artei decorative (curs obligatoriu) s-a desfășurat prin intermediul strategiilor de predare – învățare universitară: prelegerea, explicația, demonstrația, investigație individuală, portofoliul etc., proiectând elaborarea și realizarea lucrărilor de curs și studierea bibliografiei de specialitate.

Metodologia de evaluare a avut drept scop aprecierea calității lucrărilor practice și corespunderea lor cerințelor propuse. Evaluarea curentă a activităților de învățare și a abilităților formate în cadrul disciplinei se efectuează în baza: realizărilor lucrărilor practice prevăzute în programa analitică, soluționării ideilor individuale,

posibilitatea și măiestria de transpunere în material a cunoștințelor teoretice, gradul de investigare, cercetare, auto instruire; volumul și numărul variantelor de lucru, (60% din nota finală); Evaluarea finală este exprimată prin răspunsul studenților oral la examen (40% din nota finală).

În scopul dezvoltării imaginației creative, studenții artiști plastici devin responsabili de studierea conținutului specific dezvoltării IC, realizarea sarcinilor didactice și a lucrărilor practice.

• **Predarea universitară** a disciplinei Pictura decorativă pe sticlă (la libera alegere) s-a desfășurat prin intermediul strategiilor de predare – învățare universitară: ora practică, explicația, demonstrația, investigație individuală, produsul creativ etc., proiectând elaborarea și realizarea lucrărilor de curs și studierea bibliografiei de specialitate.

• **Includerea în curriculumul la Practica muzeistică a obiectivelor vizând dezvoltarea imaginației creative și planificarea/realizarea educației artistice** prin prisma obiectivelor ce urmează:

- să identifice specificul culturii cucuteni;
- să analizeze complexitatea și semnificația ornamentelor cucuteniene;
- să elaboreze o compoziție în spiritul culturii cucuteniene;
- să propună materiale contemporane care pot fi utilizate la realizarea unui obiect decorativ în stilul cucutenian;
- să realizeze o lucrare creativă, inspirată din cultura dată.

• **Promovarea culturii artistico-plastice prin activități extracurriculare** în mediul studenților, proiectată pentru studenții FAPD, presupune activități de sensibilizare a studenților artiști plastici la:

- adevărul prin care imaginația creativă constituie un element indispensabil al personalității creative a unui student artist plastic;

- activități de voluntariat de decorare și amenajare creativă a spațiilor publice;

- activități de ridicare a nivelului cultural în baza valorilor imaginației creative.

Prin deplasări în diverse spații culturale, organizarea discuțiilor în aceste spații, organizarea meselor rotunde tematice etc., toate aceste activități au fost elaborate și incluse în planul individual al activității didactico-științifice la catedra Arta Decorativă.

Investigațiile studenților artiști plastici în domeniul creativității au fost proiectate în scopul realizării anumitor activități de determinare a problematicii imaginației creative, de stabilire a ansamblului tematic propriu investigației imaginației creative pentru studenții artiști plastici.

- ***Coordonarea lucrărilor artistice în domeniul creativității*** (Lucrările practice de curs la disciplina BAD și Pictura decorativă pe sticlă) în scopul dezvoltării imaginației creative.

- ***Determinarea dificultăților întâmpinate de studenții artiști plastici în procesul realizării lucrărilor practice*** analiza conduitei studenților artiști plastici în procesul de proiectare, elaborare și realizare a lucrărilor creative practice, cu scopul de a anticipa posibilele blocaje creative, diverse situații neclare și evitarea sau soluționarea acestora.

- ***Autoevaluarea imaginației creative a studenților artiști plastici în baza criteriilor, indicatorilor, descriptorilor specifici*** prin integrarea acestora la orele de curs, în perioada stagiilor de practică muzeistică și prin familiarizarea studenților cu metodologia aplicării instrumentelor de evaluare a valorilor aparte ale imaginației creative ca indicator al culturii artistico-plastice.

Valori ale imaginației creative formate în urma petrecerii stagiului de practică muzeistică

Tratarea imaginației creative la nivel teoretic și praxiologic, ca un element indispensabil în educația artistică și care prevede nu doar

proiectarea dezvoltării imaginației creative ca o competență profesională a studenților artiști plastici, ci mai cu seamă dezvoltarea acestei competențe la nivel instituțional care demonstrează în mod sigur profesionalismul și calitatea educației artistice. Modelul studenților artiști plastici creativi construit prin valorile culturii artistico-plactice creative reflectă dimensiunile creativității din mediul educațional artistic, inovația; prezența unei viziuni sau vis de perspectivă; autenticitatea, transparența, măiestria și originalitatea; deschiderea spre studiu; crearea a ceva alternativ, prin mijloace alternative; studiul individual și colectiv bazat pe experiența anterioară; autodezvoltarea ghidată de spiritualitate sau sentimentul de creștere personală; armonia lăuntrică din perspectivă holistică, constituind valori ale creativității raportate la imaginația creativă și ale culturii artistico-plactice.

Totalitatea obiectivelor și activităților luate în ansablu în scopul dezvoltării imaginației creative, au permis soluționarea reușită a dificultăților de dezvoltare a imaginației studenților artiști plastici pe dimensiunea creativă.

Investigația s-a bazat pe valorile teoretice ale pedagogiei creativității promovate în documentele conceptuale, normative și reglatorii: *Codul Educației, Concepția educației în Republica Moldova și Curriculumul de bază, Curriculumul pedagogic universitar, Planul cadru pentru studii pedagogice de licență, Planurile de învățământ de la UPS „I. Creangă” și ghidurile studenților* care evidențiază scopului general al educației artistice: dezvoltarea creativă a personalității. Cercetarea experimentală este racordată la direcțiile de cercetare-dezvoltare la nivel național și internațional în care Creativitatea implică mai mult decât pur și simplu imaginație sau fantezie. Ea semnifică și aduce originalitate și rezultate valoroase pentru individ sau pentru societate. Deși persoana creativă este visătoare, ea mișcă lumea înainte. În acest scop, el (ea) are nevoie să ai un stimul puternic, informații și educație, bazate pe sisteme diferențiate de evaluare, prin care trebuie

să se producă valori sesizabile. Preocuparea pentru creativitate se bazează la brainstorming, synectics. Interesul față de creativitate sa extins în industrie, afaceri, educație, cercetare, știință.

Concluzii: analizând ideile generale ale investigațiilor în domeniul creativității și ale abilităților inovative în educație, noi am raportat valorile generale intrinseci la domeniul creativ-artistice: conștientizarea propriului nivel al imaginației creative; competența creativ-profesională; gestionarea capacităților creative; împlinirea estetică ca urmare a interacțiunii cu obiectul artistic; exprimarea creativității; crearea – exprimarea mesajului plastic și valorile extrinseci (pragmatismul, eficacitatea și utilitatea practică a imaginației creative dezvoltate).

Planul strategiei de dezvoltare a ICSAP și ansamblul metodico-procedural și tehnologic specific conținutul cursului BAD, Stagiul de practică muzeistică, urmată de criteriile de evaluare, sunt proiectate în dependență de flexibilitate, originalitate și abstractizarea semantică, în scopul diminuării indigenței procesului creator. Urmărilor care rezultă în urma activităților experimentale de dezvoltare a ICSAP și a formării tinerilor specialiști în plan profesional sunt orientare spre cultivarea creativității la nivelul instituțiilor superioare de învățământ cu profil artistico-pedagogic.

Bibliografie

1. Losîi, E., Negură, I., Psihologia generală. Suport didactic pentru coordonatorii educației inclusive, Institutul de formare continuă, Chișinău, 2011.
2. Popescu-Neveanu, P., Tratat de psihologie generală, Ed. Trei, București, 2013.
3. Шрагина, Л., Психология Воображения как методологическая проблема/Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială, nr. 3, Centrul editorial al Univ. Pedagogice „I. Creangă”, Chișinău, 2013.
4. Щербатых, Ю., Общая психология. Изд-во Московского гуманитарно-экономического института, 2008.

5. Creative values <http://www.schoolofculturalcreativity.com/9-values-of-culturally-creative-people/>(vizitat 22.08.2016/ 10:23).

SIMBOLISMUL ÎN ARTA PLASTICĂ

Ecaterina AJDER, conf. univ.

Summary

Symbolism was an artistic and literary movement at the end of the nineteenth century in France, opposed to romanticism, naturalism, and parnasism, and according to which the value of each object and phenomenon in the surrounding world can be expressed and deciphered with the help of symbols. Also by symbolism is meant the way of expression, manifestation, proper to this current.

Pictorii simboलिști au folosit simboluri din mitologie și vise imaginare pentru un limbaj vizual al sufletului. Simbolismul a fost mai mult un trend ideologic internațional decât un curent artistic. Simbolisții credeau că prin artă ar trebui să se înțeleagă mai multe adevăruri absolute care pot fi accesate doar în mod indirect. Astfel, ei au pictat scene din natură, activitatea oamenilor și toate celelalte fenomene reale din lume într-o manieră metaforică și sugestivă. Ei au furnizat imagini particulare sau obiecte de atracție ezoterică.

Gustave Moreau (Paris – 18 aprilie 1898, Paris) a fost un pictor, gravor și desenator francez, unul din cei mai importanți reprezentanți ai simbolismului francez în pictură. Tematica vastei sale opere și-o alegea din lecturile clasice. Tehnica sa se caracteriza printr-o factură suavă, care reda în mod magistral lumea onirică și plină de simboluri. Împreună cu Odilon Redon, Edward Burne-Jones și Arnold Böcklin are aceeași năzuință: să ajungă, cu ajutorul picturii, la ceea ce este invizibil, la sfera subconștientului, la vise.

Reprezentanții simbolismului în Arta Plastică sunt: – Gustav Klimt, Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, Odilon Redon, Henri Fantin-Latour, Edvard Munch, Félicien Rops, Jan Toorop, Mikhail Vrubel, Nicholas Roerich, Victor Borisov-Musatov, Martiros Saryan,